

Steun elkaar!

Rapport

DE IMPACT VAN GROEIENDE ARMOEDE OP HULPORGANISATIES IN NEDERLAND

Een vervolgonderzoek naar trends
binnen het werkveld van armoedebestrijding

Rosmalen, november 2022

INHOUDSOPGAVE

	VOORWOORD	3
	SAMENVATTING EN AANBEVELING	4
1.	INLEIDING	6
	1.1 Armoede in Nederland	6
	1.2 Publicaties over groeiende armoede in Nederland	6
	1.3 Doelstelling en belang onderzoek Armoedefonds	7
	1.4 Dataverzameling onderzoek Armoedefonds	8
2.	MATE VAN TOENAME HULPVRAGEN SINDE INFLATIE	11
	2.1 Aantal hulpvragen	11
	2.2 Aard van de veranderingen in hulpvragen	12
	2.3 Soort hulpvragen	13
	2.4 Energiearmoede	14
	2.5 Behoeftte aan basisbenodigdheden	15
3.	MATE VAN KRACHT BIJ LOKALE HULPORGANISATIES	17
	3.1 Financiële kracht lokale hulporganisaties	17
	3.2 Hulp aan (Oekraïense) vluchtelingen	18
	3.3 Stijgende energiekosten	20
4.	MATE VAN TOENAME HULPVRAGEN EN MOGELIJKHEDEN NABIJE TOEKOMST	21
	4.1 Aantal hulpvragen nabije toekomst	21
	4.2 Benodigde middelen	21
	4.3 Online fondsenwerving	22
5.	CONCLUSIES	24
6.	AANBEVELING	26
7.	LITERATUURLIJST	27

VOORWOORD

Armoede in Nederland. Na de coronacrisis is Nederland in een nieuwe fase beland, iedereen merkt de gevolgen van de inflatie. Een fase waarin steeds meer mensen moeite hebben om rond te komen. Waar dat voorheen nog vaak enkel gold voor mensen onder de armoedegrens, zijn er nu steeds meer mensen met een betaalde baan die het hoofd niet langer boven water kunnen houden. Met als gevolg dat zij nu ook met armoede te maken krijgen. Zij moeten een beroep doen op hulp in hun directe omgeving.

De resultaten uit het onderzoek bevestigen onze verwachting dat het aantal hulpvragen de komende tijd zal blijven toenemen. Dit betekent veel voor lokale hulporganisaties die grotendeels werken op basis van de inzet van vele vrijwilligers. Zij helpen mensen in armoede met eten en drinken, kleding, bieden hulp bij de financiële administratie, helpen met menstruatieproducten en zorgen dat kinderen mee kunnen doen met onderwijs en sportactiviteiten. Daarnaast leveren zij een belangrijke bijdrage in de ondersteuning aan vluchtelingen.

Zijn de lokale hulporganisaties bij machte om de groei van het aantal hulpvragen op te vangen? Wat betekent de toestroom van Oekraïense vluchtelingen, nu een half jaar later, voor het werk van hulporganisaties? En wat gaat de inflatie en stijging van de gas- en energiekosten voor gevolgen hebben? Belangrijke vragen waar we in dit onderzoek bij stil zullen staan.

Stichting Armoedefonds is in 2013 opgericht met als doel het bestrijden en verzachten van (de gevolgen van) armoede, door het financieel en in natura ondersteunen van honderden lokale organisaties die actief zijn op het gebied van armoedebestrijding in Nederland. Stichting Armoedefonds gelooft in een maatschappij waarin mensen elkaar steunen en waarin we zorgen voor onze medemens. Stichting Armoedefonds helpt dagelijks lokale hulporganisaties in heel Nederland. Hierdoor is een groot netwerk opgebouwd van organisaties die allen eenzelfde doel hebben: armoede in Nederland een halt toeroepen. Stichting Armoedefonds wil de waardevolle signalen die zij ontvangt, gebruiken om de hulpverlening te optimaliseren en activiteiten af te stemmen op hetgeen de lokale hulporganisaties nodig hebben.

Om het werk van lokale hulporganisaties te monitoren en in kaart te brengen wat deze organisaties nodig hebben om het belangrijke werk in de toekomst voort te zetten hebben we in oktober 2022 een zesde onderzoek gedaan onder circa 1.000 bij ons bekende lokale hulporganisaties. Hierin vragen wij lokale hulporganisaties naar het functioneren van de organisatie en de verwachtingen die zij van de toekomst hebben. Wij danken alle lokale organisaties hartelijk voor de belangeloze medewerking, waardoor het mogelijk is om inzichten te krijgen. Door het delen van deze inzichten willen wij een bijdrage leveren aan het stap voor stap oplossen van de armoedeproblematiek in Nederland.

Henk de Graaf

Bestuurder Stichting Armoedefonds

SAMENVATTING EN AANBEVELING

De ongelijkheid in Nederland neemt toe. Steeds meer mensen in Nederland hebben mede door de stijgende kosten voor levensonderhoud moeite om rond te komen. Dit werkt door in het aantal hulpvragen dat lokale organisaties krijgen.

Twee keer per jaar bevaart het Armoedefonds met haar periodieke onderzoek lokale hulporganisaties naar de stand van zaken. In dit zesde onderzoek zoomen we in op de impact van de groeiende ongelijkheid in Nederland op het werk van hulporganisaties in Nederland. Veel armoede-initiatieven worden lokaal ontplooid, waar de hulp nodig is en de mensen elkaar kennen. Stichting Armoedefonds ziet dat de groeiende armoede veel impact heeft op het dagelijkse werk van de lokale hulporganisaties in Nederland. Het doel van dit onderzoek is om meer inzicht te verkrijgen in hoeverre de lokale hulporganisaties momenteel de nodige hulp kunnen bieden aan de mensen in armoede en hoe het werk zich ontwikkelt in de nabije toekomst. Bij het bereiken van deze doelstelling krijgt men een scherpere blik op de mate waarin lokale hulporganisaties voldoende middelen hebben om de mensen in armoede te helpen en wat er nodig is om er samen voor te zorgen dat de kwetsbare mensen in onze samenleving niet nog verder in de financiële problemen komen.

De volgende vraagstellingen worden in dit onderzoek beantwoord:

- 1.** In hoeverre stijgt het aantal hulpvragen bij lokale hulporganisaties sinds het laatste half jaar?
- 2.** In hoeverre zijn de lokale hulporganisaties op dit moment krachtig genoeg om aan de behoefte te voldoen?
- 3.** In hoeverre verwachten lokale hulporganisaties dat de hulpvraag de komende maanden gaat stijgen en hebben zij daar voldoende middelen voor?

Voor dit onderzoek is in oktober 2022 een online vragenlijst verstuurd naar circa 1.000 lokale hulporganisaties die de armoede in Nederland bestrijden, waarvan 392 organisaties de vragenlijst ingevuld hebben. Deze organisaties zijn verschillend in grootte, bieden allerlei soorten hulp aan en zijn geografisch verspreid over Nederland. Na het kwantitatieve onderzoek is met een aantal organisaties mondeling gesproken met het doel de gegeven antwoorden te onderbouwen.

Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat bij 82% van de lokale hulporganisaties het aantal hulpvragen toeneemt. Verklaringen die onder andere gegeven worden voor een stijging, zijn dat meer mensen met het bestaande inkomen niet meer kunnen rondkomen, de inflatie en de stijgende gas- en energiekosten grote gevolgen hebben, dat aan de betreffende organisatie ondersteuning is gevraagd bij de opvang van

vluchtelingen uit Oekraïne en dat er weer meer activiteiten plaatsvinden waarvoor steun nodig is (denk aan schoolexcursies, vakantie activiteiten die tijdens de coronacrisis niet werden georganiseerd en nu weer wel). Ook geven de lokale hulporganisaties aan dat ze meer bekendheid hebben verworven en hun activiteiten weer meer hebben kunnen oppakken na de corona periode met beperkende maatregelen.

Slechts 2% van de hulporganisaties ervaart een daling van het aantal hulpvragen.

Uit de resultaten blijkt dat 32% van de lokale hulporganisaties zich kan redden met eigen middelen (figuur 3.1, antwoordcategorieën sluiten elkaar niet uit). 25% geeft aan zich redelijk te kunnen redden maar moet wel haar reserves aanspreken. En 41% geeft aan zich redelijk te kunnen redden met hulp van derden. Het voortbestaan van 3% van de lokale hulporganisaties staat op het spel. Zij hebben onvoldoende middelen tot hun beschikking.

AANBEVELING

Armoede is een groot maatschappelijk probleem dat doorwerkt op veel andere gebieden. Stichting Armoedefonds ziet een trend dat ook mensen die boven de armoedegrens leven financieel in de knel komen. De toestroom van vluchtelingen uit Oekraïne heeft, nu een half jaar later, nog steeds impact op de hoeveelheid middelen en mensen die nodig zijn bij een lokale hulporganisatie om hulp te bieden. De verwachting is, dat hulpvragen de komende maanden verder zal toenemen. Terwijl tegelijkertijd diverse gemeentelijke overheden moeite hebben om geld vrij te maken voor lokale armoedevraagstukken. Landelijke ondersteuning van de lokale organisaties, zodat zij de toestroom van de hulpaanvragen aan kunnen, wordt sterk aanbevolen.

Er dient meer oog te zijn voor wat iemand netto overhoudt na betaling van de vaste lasten, dan naar het bruto inkomen dat diegene ontvangt. Organisaties en overheden zullen daartoe vaker de standaard armoedegrens moeten loslaten en met de menselijke maat moeten kijken naar hulpvragen en naar de feitelijke toegankelijkheid van de regelingen.

1. INLEIDING

1.1 ARMOEDE IN NEDERLAND

Ruim 900.000 Nederlanders leefden volgens het CBS in 2020 onder de lage inkomensgrens. Ondanks dat de werkloosheid sinds 2003 niet zo laag is geweest als nu hebben steeds meer mensen financiële zorgen. Na de coronacrisis is het levensonderhoud in Nederland duurder geworden. In oktober 2022 werd een inflatie gemeten van 14,3% (CBS, artikel: Inflatie 14,3 procent in oktober). Verder blijkt uit onderzoek dat naar schatting 640.000 huishoudens met problematische schulden kampen (ABN AMRO Meer betalingsachterstanden bij zorgverzekeraars en netbeheerders).

Stichting Armoedefonds ziet dat ouderen met alleen een AOW-uitkering niet meer kunnen rondkomen. Velen van hen houden structureel te weinig geld over om dagelijks gezond eten op tafel te zetten. Maar we zien ook ouders met kinderen die een goed betaalde baan hebben, maar niet meer kunnen rondkomen. Gezinnen waar geen geld meer is om schoolspullen te kopen bij de start van het nieuwe schooljaar of nieuwe kleding of schoenen. Inmiddels heeft Stichting Armoedefonds ruim 1.300 MUP's waar meisjes en vrouwen terecht kunnen voor menstruatieproducten, wanneer ze dit zelf niet kunnen betalen en waar steeds vaker ook andere hygiëneproducten worden uitgedeeld. Het is nodig omdat mensen structureel geld tekortkomen voor basisvoorzieningen als maandverband, tandpasta en zeep.

1.2 PUBLICATIES OVER GROEIENDE ARMOEDE IN NEDERLAND

Steeds meer huishoudens komen in financiële problemen door de hoge inflatie en vervallen in armoede. Momenteel kampen naar schatting 640.000 huishoudens met problematische schulden. Dat zijn er 20.000 meer dan een jaar geleden. In 2023 komen daar volgens economen van ABN Amro nog eens 30.000 huishoudens bij. (NOS.nl, Hyperinflatie: het verhaal van armoede, stijgende schulden en miljardensteun, 2 november 2022)

Steeds meer gezinnen hebben door de hoge inflatie met armoede te maken. Dat merken ze in het onderwijs ook. Een op de dertien kinderen en jongeren groeit op in armoede. Kinderen komen met honger naar school of ervaren zo veel stress dat ze minder goed presteren. Om scholen te helpen bij het herkennen en bespreken van armoede verschijnt er op 31 oktober een handreiking. (NOS.nl, Armoede in gezinnen vaak niet zichtbaar in de klas, scholen krijgen hulp, 31 oktober 2022)

“We zijn door de bodem gezakt”, daarmee doelt dhr. Van Zutphen, Nationale Ombudsman, erop dat veel huishoudens niet meer kunnen rondkomen, hun kinderen niet meer met een gevulde maag naar school kunnen sturen of geen geld hebben om de

energierkening te betalen. Het sociaal minimum, het bedrag dat volgens de overheid minimaal nodig is om van te leven, is te laag vindt dhr. Van Zutphen.

(Nationaleombudsman.nl Wereldarmoededag: Nationale ombudsman wil actieve en sociale overheid, 17 oktober 2022)

Ook de zorgpremie gaat het komende jaar verder omhoog. Dat de premie flink omhooggaat, komt door de stijgende kosten in de zorg. Door de hoge inflatie zullen veel mensen de gestegen zorgpremie extra in de portemonnee voelen. Dhr. Koolman (gezondheidseconoom) denkt daarom dat er de komende tijd meer mensen zorg zullen gaan mijden. Iets wat 10 jaar geleden, op het dieptepunt van de economische crisis, ook gebeurde toen mensen krap bij kas zaten.

“Er was een forse terugloop te zien in het aantal mensen dat naar het ziekenhuis ging”, vertelt dhr. Koolman. “We zagen toen dat heel veel mensen die een doorverwijzing van hun huisarts kregen die doorwijzing vervolgens niet opvolgden.” Volgens hem meden mensen het ziekenhuis om niet het eigen risico te hoeven betalen. (Eenvandaag, Zorgpremie gaat komende jaren alleen maar verder omhoog, ‘maar denk goed na als je gaat bezuinigen op je verzekering’ 14 november 2022)

Wie een uitkering heeft, loopt het grootste risico op armoede. Vooral mensen in de bijstand kunnen moeilijk rondkomen. Van de 507.000 huishoudens die met armoede te maken hebben, moet meer dan de helft (268.000) rondkomen van een uitkering (exclusief AOW'ers). Onder werkenden blijft dat aantal ‘beperkt’ tot 168.000, met een relatief groot aandeel voor zzp'ers. (Nu.nl, armoede in Nederland: een miljoen mensen hebben moeite om rond te komen, 5 oktober 2022).

1.3 DOELSTELLING EN BELANG ONDERZOEK ARMOEDEFONDS

Stichting Armoedefonds ziet dat de toenemende armoede en de inflatie veel impact heeft op het dagelijkse werk van de lokale hulporganisaties in Nederland. Het doel van het onderzoek is om meer inzicht te verkrijgen in hoeverre de lokale hulporganisaties momenteel hulp kunnen bieden aan de mensen in armoede en hoe zich dit verhoudt tot de nabije toekomst. Bij het bereiken van deze doelstelling krijgt men een verbeterde blik in hoeverre lokale hulporganisaties voldoende middelen hebben om de mensen in armoede te helpen en wat er nodig is om er samen voor te zorgen dat de kwetsbare mensen in onze samenleving niet nog verder in de financiële problemen komen.

Naar aanleiding van bovenstaande worden de volgende vragen beantwoord:

- 1.** In hoeverre stijgt het aantal hulpvragen bij lokale hulporganisaties sinds het laatste half jaar (mede als gevolg van de inflatie)?
- 2.** In hoeverre zijn de lokale hulporganisaties op dit moment krachtig om aan de behoefte te voldoen?
- 3.** In hoeverre verwachten lokale hulporganisaties dat de hulpvraag de komende maanden gaat stijgen en hebben zij daar voldoende middelen voor?

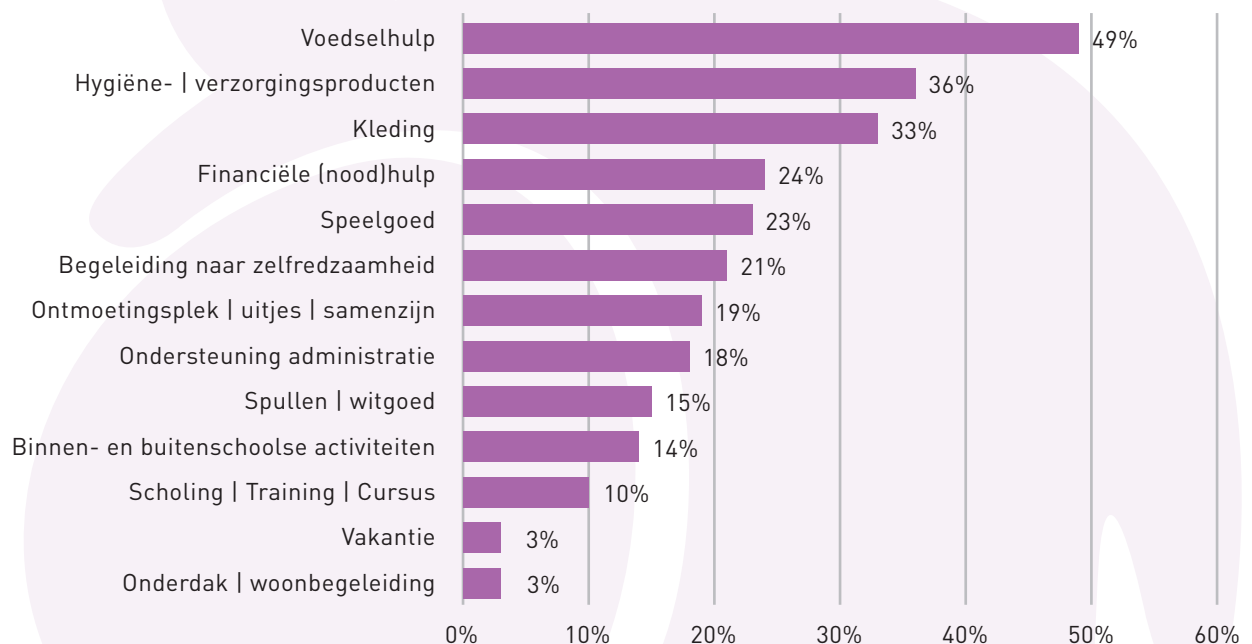
1.4 DATAVERZAMELING ONDERZOEK ARMOEDEFONDS

De data voor het onderzoek zijn gerealiseerd middels een kwantitatief en vervolgens een kwalitatief onderzoek voor de verdieping, in oktober en november van 2022.

KWANTITATIEF

Allereerst is een vragenlijst opgesteld bestaande uit 26 vragen. Deze vragenlijst is digitaal verstuurd naar circa 1.000 lokale hulporganisaties. Om zo representatief mogelijk te zijn met betrekking tot de onderzoeksvragen, zijn lokale hulporganisaties van allerlei aard uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen. Deze lokale hulporganisaties zijn verspreid over geheel Nederland en van verschillende grootte. Van de circa 1.000 lokale hulporganisaties hebben 392 personen de vragenlijst ingevuld. Hierbij is gezorgd dat maximaal 1 persoon per organisatie de vragenlijst heeft ingevuld.

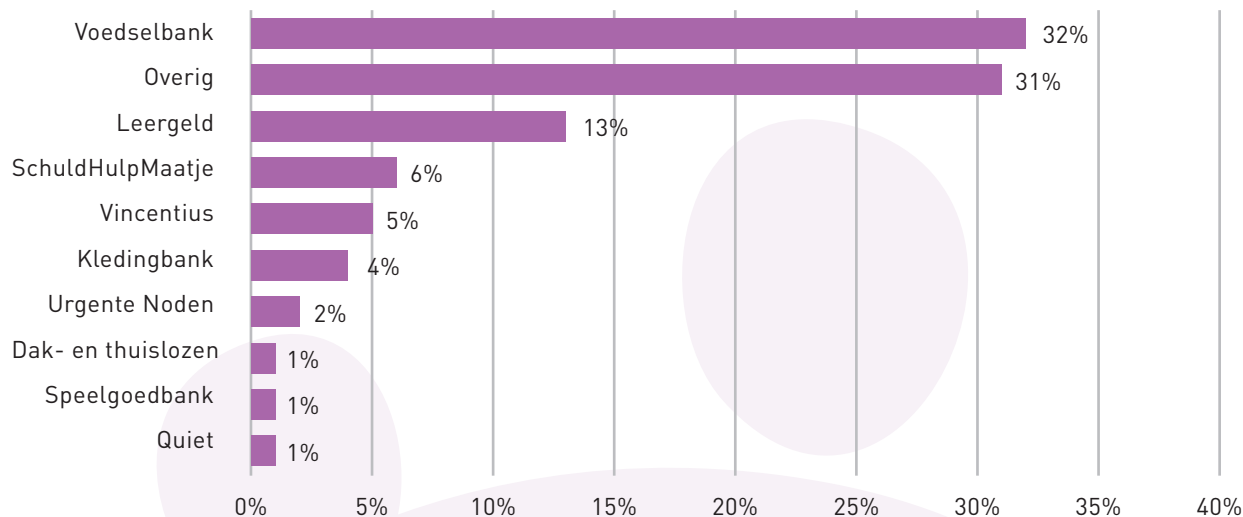
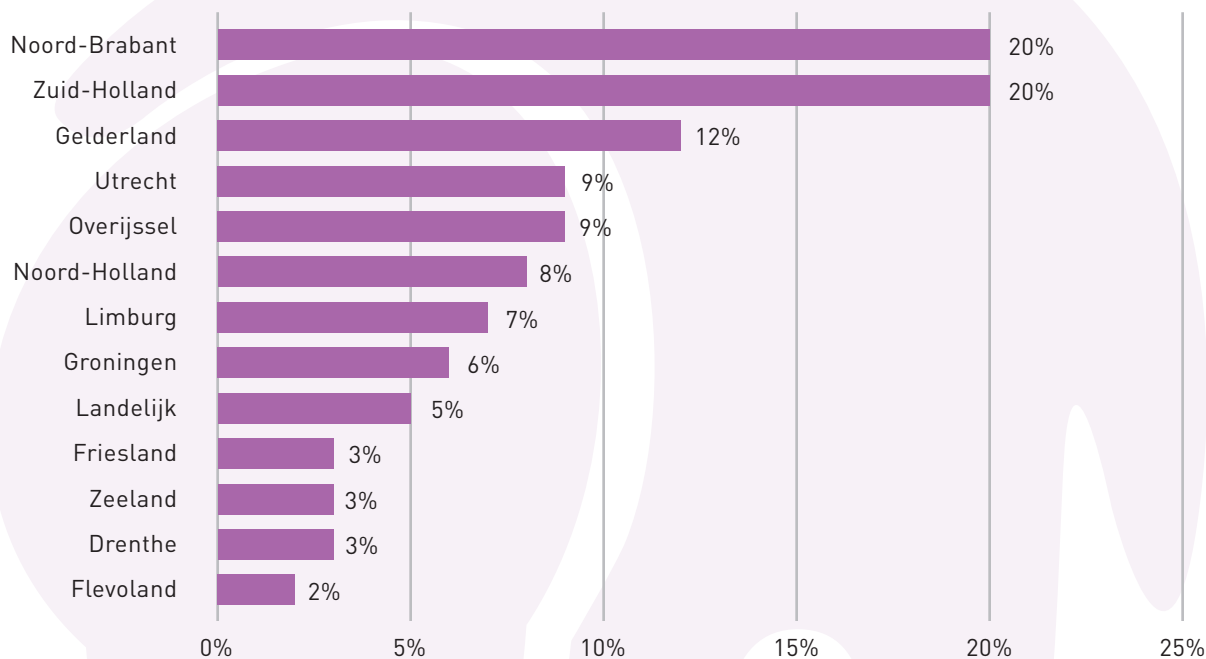
Figuur 1.1 Wat voor soort hulp bieden de lokale organisaties?

In totaal zijn de antwoorden van 392 organisaties op de vragenlijst verwerkt. Wanneer we kijken naar het soort hulp dat de organisaties aanbieden (figuur 1.1), is dat voornamelijk voedsel (door 49% van de respondenten genoemd), hygiëne/verzorgingsproducten (door 36% genoemd) en kleding (door 33% genoemd).

Wanneer we de verdeling maken naar soort organisatie (figuur 1.2), dan zien we vooral Voedselbanken (32%), de categorie overig (31%, gecombineerde vlakken van hulp) en de categorie stichting Leergeld (13%).

Figuur 1.2 Wat voor soort lokale hulporganisaties betreft het?

Figuur 1.3 Hoe zijn de lokale hulporganisaties geografisch over Nederland verspreid?

Wanneer we kijken naar de geografische spreiding, zien we dat deze qua werkgebied over de 12 provincies verspreid zijn (figuur 1.3). Met een accent op Zuid-Holland en Noord-Brabant. In de provincies Zeeland en Flevoland zijn deze lokale hulporganisaties het minst vertegenwoordigd [1].

[1] Er zijn in verhouding ook minder lokale hulporganisaties in deze provincies.

Figuur 1.4 Hoeveel medewerkers/vrijwilligers kennen de lokale hulporganisaties en hoeveel klanten/cliënten helpen zij op jaarbasis?

	Aantal medewerkers/vrijwilligers	Aantal klanten op jaarbasis
Gemiddeld	94	833
Mediaan	32	248

Wanneer we kijken naar de aantallen medewerkers/vrijwilligers die een organisatie heeft (figuur 1.4), zien we dat deze gemiddeld uit 94 personen bestaat, met een mediaan van 32 personen. Als we kijken naar het aantal klanten/cliënten dat zij nu actief hebben in hun bestand, gaat het hierbij gemiddeld om 833 personen per organisatie, met een mediaan van 248 personen dat op jaarbasis geholpen wordt.

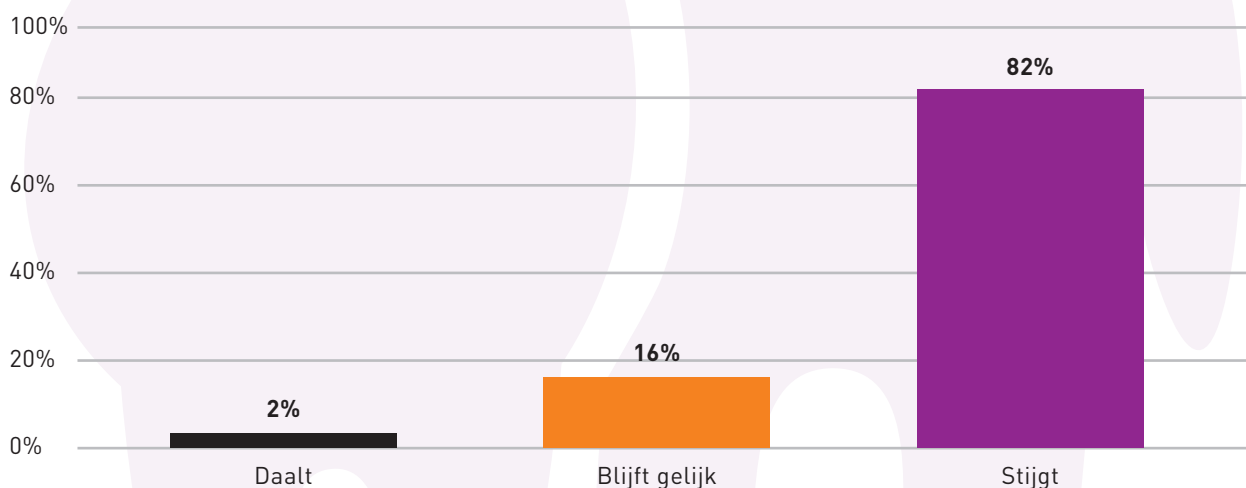
2. MATE VAN TOENAME HULPVRAGEN SINDS DE INFLATIE

Na twee jaar corona zijn de problemen nog niet weg. De inflatie heeft zijn intrede gedaan. Voorafgaand aan de coronacrisis leefden er in Nederland al ruim een miljoen mensen in armoede. En de coronacrisis en de inflatie brengt een nieuwe groep ‘armen’ in beeld. In dit hoofdstuk komen de resultaten aan bod die inzicht geven op de vraagstelling ‘In hoeverre stijgt het aantal hulpvragen bij lokale hulporganisaties sinds het laatste half jaar?’.

2.1 AANTAL HULPVRAGEN

Het aantal hulpvragen is sinds het laatste half jaar bij 304 lokale hulporganisaties (82%) toegenomen (figuur 2.1). Daarnaast geven 6 organisaties (2%) een daling in hulpvragen aan. Dat betekent dat 84% van de lokale hulporganisaties te maken heeft gekregen met een verandering voor de organisatie. Een verandering die van invloed is op mankracht, hulpmiddelen en financiën binnen de organisatie.

Figuur 2.1 Stijgt of daalt het aantal hulpvragen bij de lokale hulporganisaties sinds het laatste half jaar?

De organisaties die een stijging ervaren (figuur 2.2), zijn met 39% vooral de categorie Voedselbank en met 28% de categorie Overige (denk hierbij aan organisaties zoals Stichting Sintvoorieder1, Stichting Jarige Job en Stichting Veul Diech Good). Daarna volgen Stichting Leergeld organisaties met 13%. De redenen die onder andere gegeven worden voor een stijging, zijn dat meer mensen met het bestaande inkomen niet meer kunnen rondkomen en dat er weer meer activiteiten plaatsvinden waarvoor steun nodig is (denk aan schoolexcursies, vakantie activiteiten die tijdens de coronacrisis

niet werden georganiseerd en nu weer wel). De organisaties onder de categorie Overig hebben vaak een lage drempel, waardoor meer mensen die moeite hebben om maandelijks rond te komen, kunnen aankloppen.

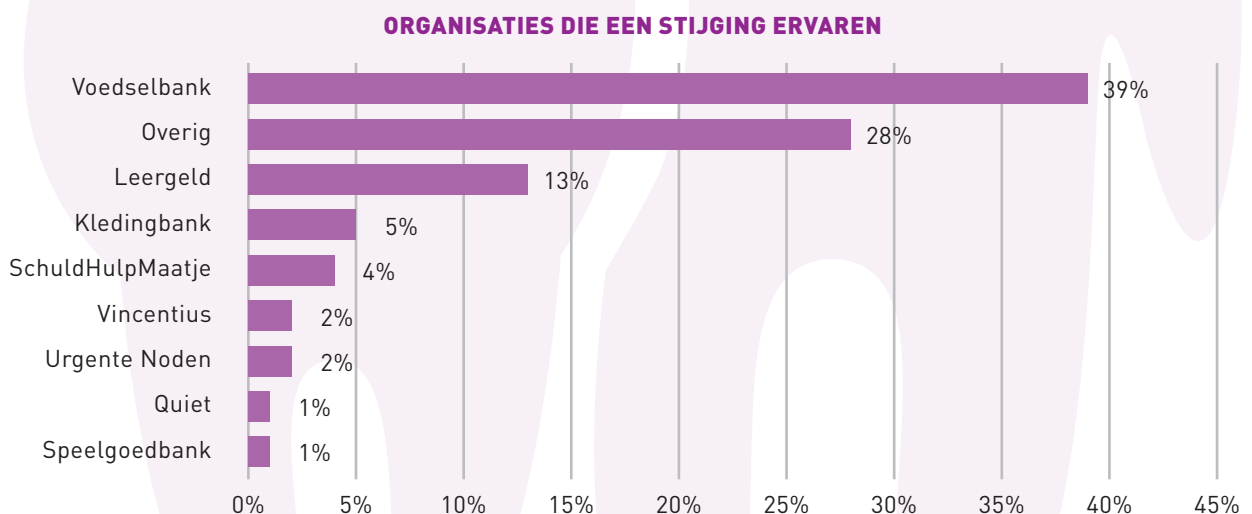
Wij merken dat de ouderen nu ook nog dieper in de armoede raken. Er blijft niets over van hun AOW. Ook kloppen er meer jongeren aan voor hulp, zij lopen vast door de hoge energiekosten. Vorig jaar kregen we zo'n 3 aanvragen per dag binnen. Dat zijn er nu 6 per dag. We hebben nu meer vrijwilligers nodig om hulp te kunnen blijven bieden en moeten meer uren draaien. Wij proberen iedereen te helpen die bij ons aanklopt. Dus wij doen onze uiterste best om hen te helpen voor zover dat mogelijk is.

Stichting Veul Diech Good

Steeds meer organisaties hebben een toename van het aantal hulpvragen. Het aantal organisaties dat een stijging ervaart, is toegenomen van 67% (juni 2022) naar 82%.

Een stijging van het aantal hulpvragen baart ons zorgen. Hebben de hulpvragers kortstondige hulp nodig of zijn de problemen zodanig ernstig van aard dat voor lange termijn hulp nodig is? Zijn lokale hulporganisaties in staat om meer hulpvragen op zich te nemen, zijn er voldoende middelen beschikbaar om hulp te bieden?

Figuur 2.2 Welke verdeling naar soort hulp kan gemaakt worden bij de organisaties die een stijging in het aantal hulpvragen ervaren?

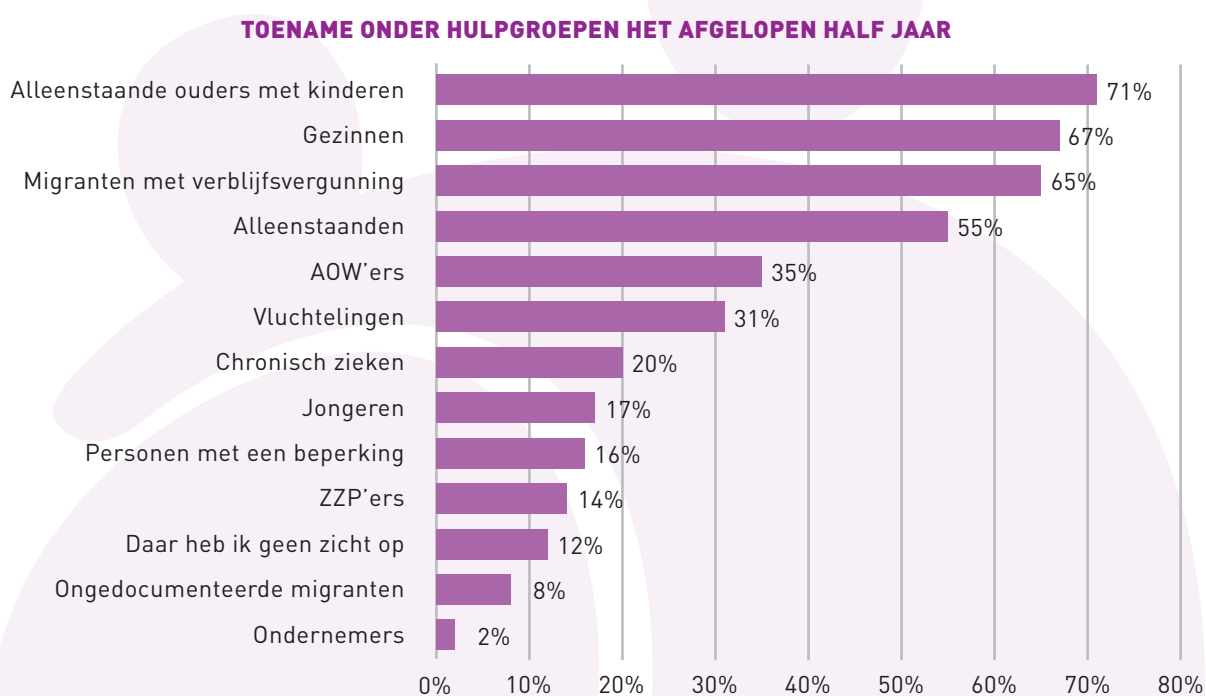

2.2 AARD VAN DE VERANDERINGEN IN HULPVRAGEN

Van de respondenten ziet 82% een stijging in het aantal hulpvragen. Verklaringen die onder andere gegeven worden voor een stijging, zijn dat meer mensen met het

bestaande inkomen niet meer kunnen rondkomen, dat meer huishoudens in de problemen komen door de inflatie en energiekosten en dat er weer meer activiteiten plaatsvinden waarvoor steun nodig is (denk aan schoolexcursies, vakantie activiteiten die tijdens de coronacrisis niet werden georganiseerd en nu weer wel). Ook geven de lokale hulporganisaties aan dat ze meer bekendheid hebben verworven en hun activiteiten weer meer hebben kunnen oppakken na de corona periode met beperkende maatregelen.

Figuur 2.3 Onder welke groepen zien de lokale organisaties een stijging van de hulpvragen?

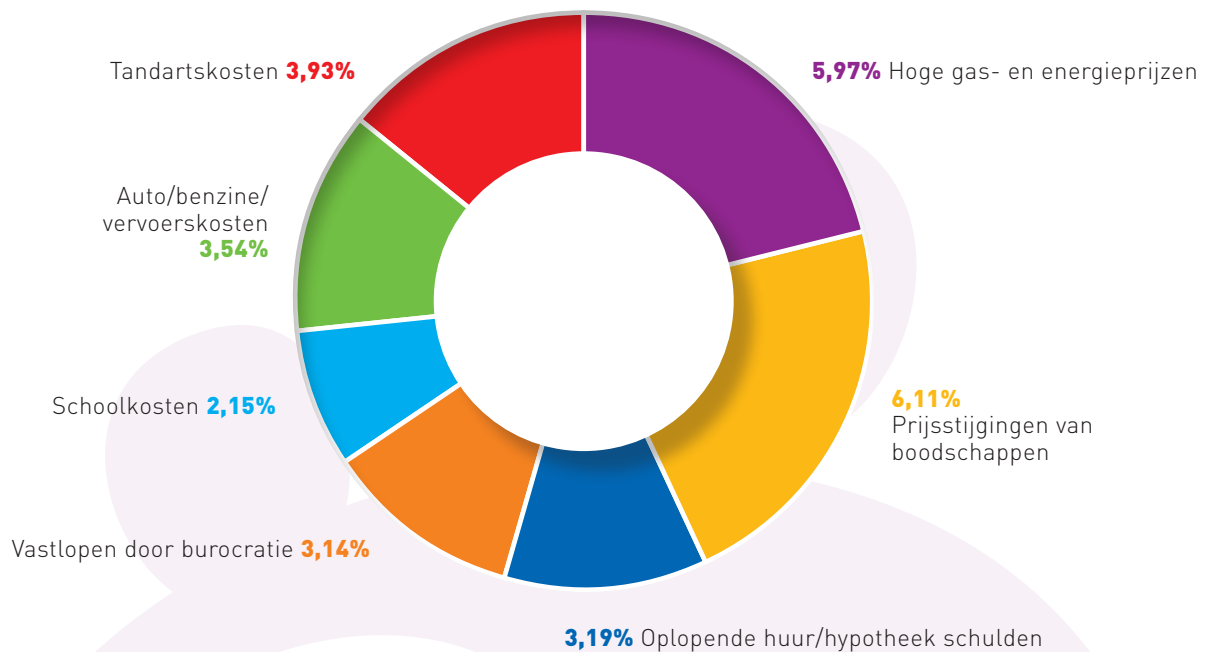

Wanneer we kijken naar de groepen waaronder een stijging wordt ervaren, zien we het beeld dat de lokale hulporganisaties vooral een stijging zien onder alleenstaande ouders met kinderen (genoemd door 71% van de organisaties) en gezinnen (genoemd door 67% van de organisaties) (figuur 2.3). Ook in de alleenstaanden (genoemd door 55% van de organisaties) en AOW'ers (genoemd door 35% van de organisaties) ziet men een stijging.

2.3 SOORT HULPVragen

Op de vraag wat hoort u van de hulpvragers? Waar lopen zij in het dagelijks leven vooral tegen aan. Hulporganisaties konden verschillende zaken rangschikken. Waarbij de prijsstijgingen van de boodschappen als eerste staat en hoge gas- en energieprijzen als tweede belangrijkste redenen wordt gegeven waardoor mensen nu problemen ervaren. Ook de tandartskosten en auto/benzine/vervoerskosten scoren hoog.

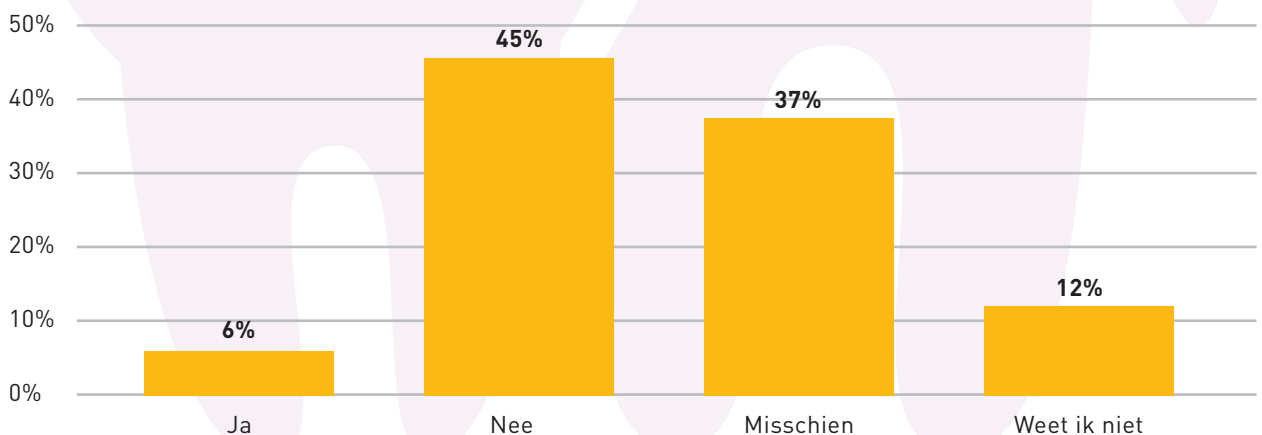
Figuur 2.4 Waar zien organisaties (zeer) ernstige problemen ontstaan?

2.4 ENERGIEARMOEDE

Energiearmoede is door de gestegen gas- en energieprijzen een groot probleem aan het worden. Helemaal komende winter zal de angst om de verwarming aan te zetten groot zijn. Het kabinet wil verlichting brengen middels een prijsplafond voor gas en elektriciteit dat 1 januari moet ingaan. Wij hebben de lokale hulporganisaties bevraagd of zij verwachten dat dit voldoende effect en verlichting zal geven voor de minima. 45% verwacht niet dat het prijsplafond voldoende verlichting of effect zal hebben voor de minima. 37% zegt misschien, 12% weet het niet en 6% geeft aan de het prijsplafond wel voldoende verlichting of effect zal hebben.

Figuur 2.5 Gaat het prijsplafond voldoende effect en verlichting geven aan de minima?

Mensen in slecht geïsoleerde huizen, komen boven het plafond uit. Dit zijn vaak de mensen, die arm zijn en bovendien in een slecht geïsoleerd huis wonen.

Speelgoedbank Elburg

Ik denk dat het kabinet hiermee generiek een goede maatregel heeft aangeboden. Maar door de munt problematiek van veel huishoudens is het maar de vraag of dit als voldoende verschil wordt ervaren. Hetgeen niet opgelost wordt door het plafond verder te verhogen.

De Windwijzer

Een stijging van het aantal hulpvragen is vaak een reden tot zorg. We zien dat vooral de hulporganisaties die nu geconfronteerd worden met een algemene stijging van hulpvragen bezorgd zijn of ze dit op de lange termijn wel kunnen continueren. De stijgende prijzen voor energie en levensonderhoud zijn een grote reden tot zorg.

Bij Leergeld komen gezinnen in aanmerking die een inkomen hebben tot 120% van de bijstandsnorm. Wij merken dat mensen met een inkomen boven deze grens nu ook financiële problemen krijgen.

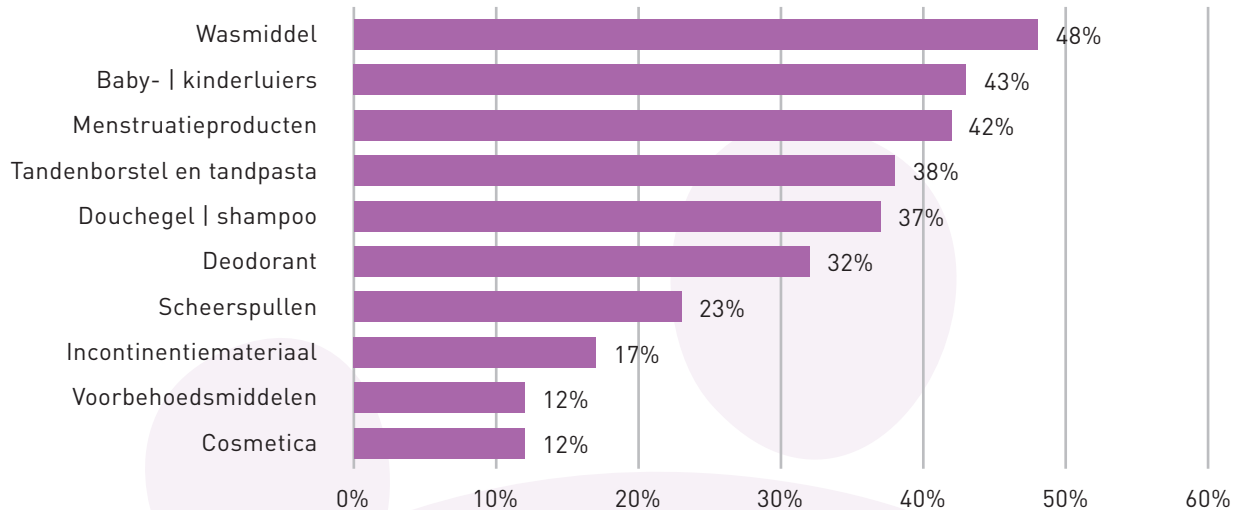
Leergeld Haarlem

2.5 BEHOEFTE AAN BASISBENODIGDHEDEN

Basisbenodigdheden zijn middelen waarover iedereen in Nederland zou moeten kunnen beschikken om te kunnen leven. Wanneer we aan de lokale hulporganisaties vragen naar welke middelen (buiten voedsel om) een groot tekort is bij de klanten/cliënten die zij helpen, komt het volgende beeld naar voren (figuur 2.6). Uit figuur 2.6 blijkt dat de kwetsbaren in de samenleving vooral behoefte hebben aan wasmiddel (door 48% van de organisaties genoemd) en baby/kinderluiers (door 43% genoemd). Ook menstruatieproducten (door 42% van de organisaties genoemd) en tandenborstels en tandpasta (door 38% genoemd), blijken geen basisbenodigdheden waarover de kwetsbaren in onze samenleving standaard kunnen beschikken.

Figuur 2.6 Aan welke basisbenodigdheden heeft men behoefte?

Er is aan alles een groot tekort binnen huishoudens. Aan welk product er op welk moment het grootste tekort is bij ons, is afhankelijk van de actuele donaties. Dankzij het Armoedefonds kunnen we er meestal een kleine voorraad menstruatie producten op nahouden. Overige producten zijn vrijwel altijd weg op het moment dat we ze binnenkrijgen.

Stichting Dishmissed - No Waste

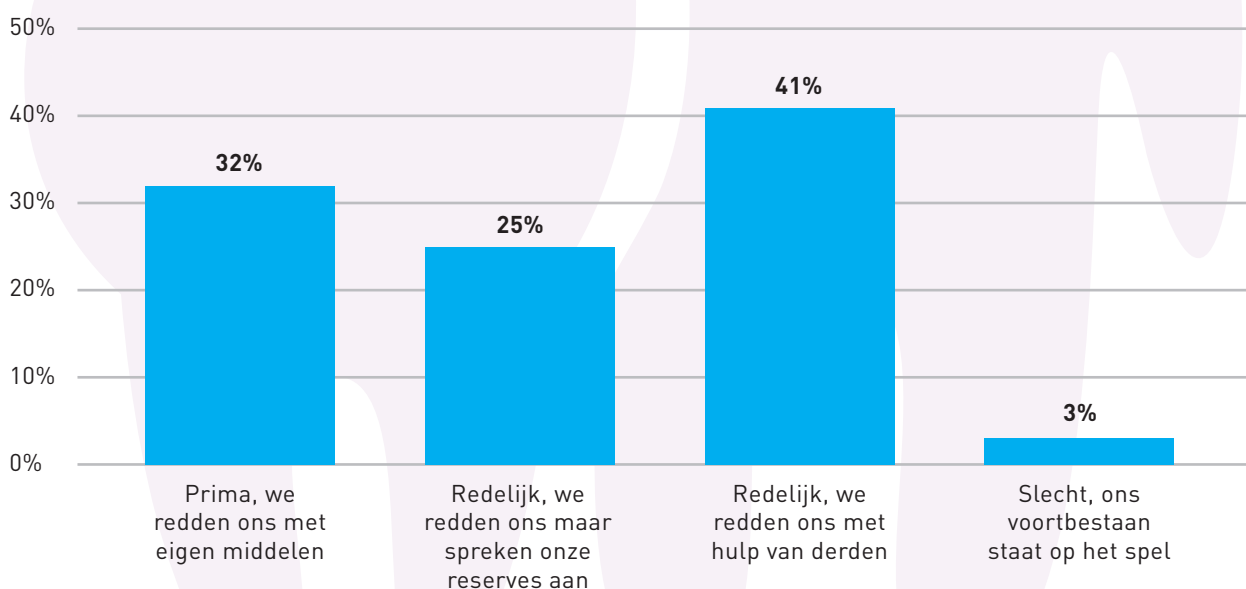
3. MATE VAN KRACHT BIJ LOKALE HULPORGANISATIES

De inflatie treft de kwetsbaren in de samenleving maar ook een nieuwe groep, een groep die voorheen net kon rondkomen kan nu zomaar financiële problemen krijgen. Maar ook de lokale hulporganisaties hebben met grote uitdagingen te maken. Begin 2022 brak er oorlog uit in Oekraïne. Miljoenen mensen zijn genoodzaakt hun huis en land te verlaten voor hun eigen veiligheid. Nederland vangt een grote groep Oekraïense vluchtelingen op. Vanuit steeds meer lokale hulporganisaties komen extra hulpvragen nu zij ook lokaal gevraagd worden hulp te bieden aan vluchtelingen. In hoeverre kunnen zij hulp bieden aan zowel de vluchtelingen als de grotere hulpvraag vanuit eigen land. Dit hoofdstuk gaat op deze vraagstukken in.

3.1 FINANCIËLE KRACHT LOKALE HULPORGANISATIES

Uit de resultaten blijkt dat 32% van de lokale hulporganisaties zich kan redden met eigen middelen (figuur 3.1, antwoordcategorieën sluiten elkaar niet uit). 25% geeft aan zich redelijk te kunnen redden maar moet wel haar reserves aanspreken. En 41% geeft aan zich redelijk te kunnen redden met hulp van derden. Het voortbestaan van 3% van de lokale hulporganisaties staat op het spel. Zij hebben onvoldoende middelen tot hun beschikking.

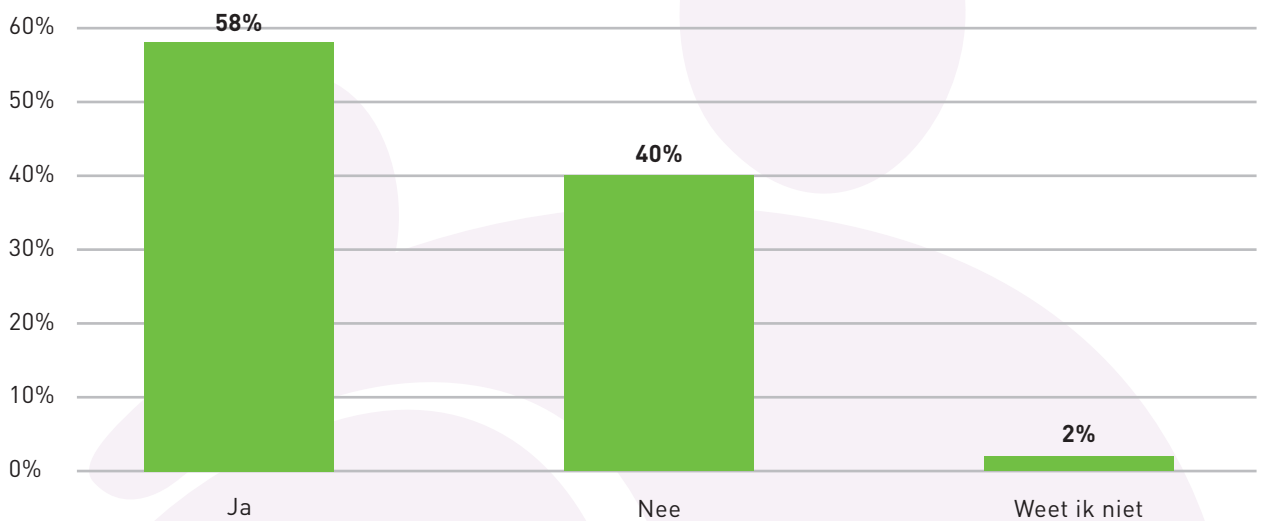
Figuur 3.1 Hoe staan de lokale hulporganisaties er financieel voor?
(antwoordcategorieën sluiten elkaar niet uit)

3.2 HULP AAN (OEKRAÏENSE) VLUCHTELINGEN

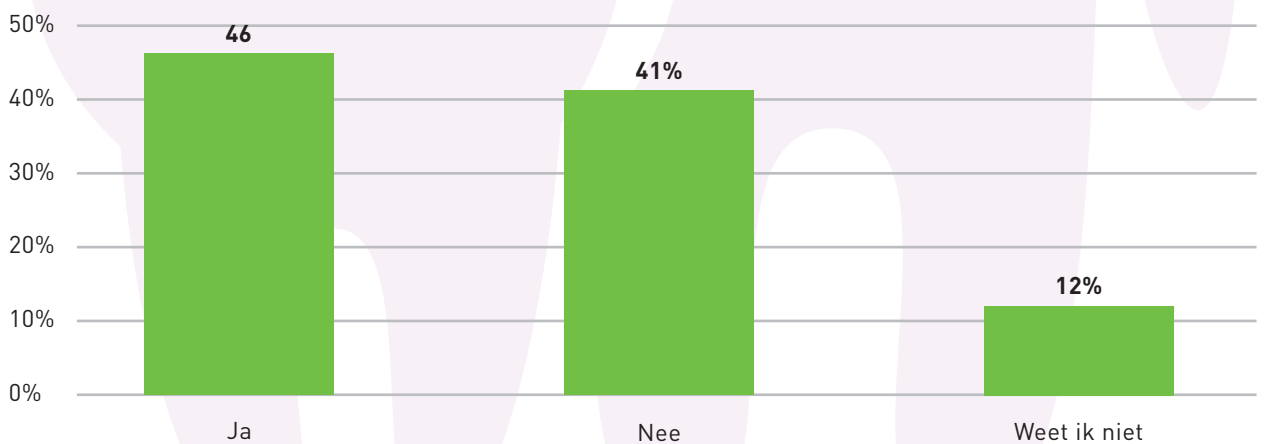
Uit onderzoek blijkt dat 216 lokale hulporganisaties (58%), een halfjaar geleden was dit 70%, lokaal gevraagd worden om hulp te bieden aan (Oekraïense) vluchtelingen (figuur 3.2) Voorbeelden zijn Kledingbank Den Haag, Stichting Ruggesteun, STEK en Quiet Maastricht. Dit zijn hulpvragen boven op de reguliere hulpvragen.

Figuur 3.2 Wordt lokale hulporganisaties gevraagd om hulp te bieden aan (Oekraïense) vluchtelingen?

Wanneer we de lokale hulporganisaties vragen of zij voldoende middelen hebben om zowel vluchtelingen als reguliere hulpvragers te ondersteunen geven 170 lokale hulporganisaties (46%) aan dat zij voldoende middelen hebben. Maar 151 lokale hulporganisaties (41%) hebben niet voldoende middelen om zowel de vluchtelingen als reguliere hulpvragers te kunnen ondersteunen.

Figuur 3.2 Zijn er voldoende middelen om zowel vluchtelingen als reguliere hulpvragers te ondersteunen?

” Onze grootste uitdaging is aanbod van voldoende spullen en voldoende vrijwilligers om alle gewenste hulp uit te kunnen voeren. In Boxtel zijn al twee opvanglocaties (± 250 mensen) en nu komt er nog een 3de opvanglocatie voor 400 mensen bij.

Vincentius vereniging Boxtel

” Onze grootste uitdaging is elke week weer voldoende voorraad te kunnen hebben wat betreft vers voedsel en houdbare producten. Supermarkten geven bijna niks meer, alles moet bij particulieren vandaan komen of we moeten het zelf inkopen

Voedselbank

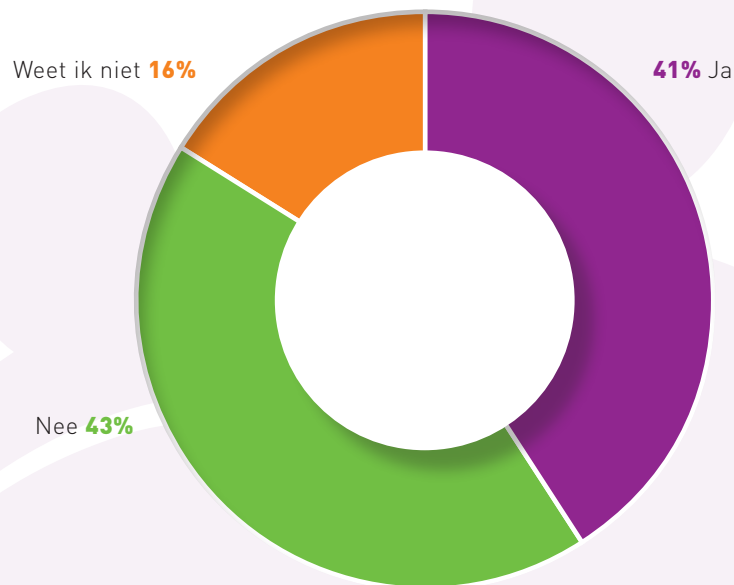
Als wij de organisaties vragen naar hun grootste uitdaging nu zijn ook steun bieden aan vluchtelingen blijkt dat er een groot tekort is aan voedsel om te kunnen verstrekken. Zijn er onvoldoende vrijwilligers en financiële middelen om hulp te kunnen bieden.

3.3 STIJGENDE ENERGIEKOSTEN

We vroegen de lokale hulporganisaties of de stijgende gas- en energiekosten financiële gevolgen heeft voor hun organisatie. 41% gaf aan dat de stijgende gas- en energiekosten gevolgen voor hun organisatie heeft. 16% weet het niet en 43% geeft aan dat de stijgende kosten geen gevolgen heeft voor hun organisatie.

Figuur 3.5 Hebben de stijgende gas- en energiekosten gevolgen voor uw organisatie?

“ Ondanks zonnepanelen en energiebesparingen is ook onze gasrekening hoger.

Voedselbank

“ Hogere kosten zal betekenen dat wij reserves moeten gaan aanspreken die eigenlijk bedoeld zijn om voedsel van te kopen.

Voedselbank

“ Ook onze energiekosten nemen toe. Hier moet een gedeelte van het geld op onze begroting naar toe wat anders ingezet zou kunnen worden voor andere zaken.

Quiet Tilburg

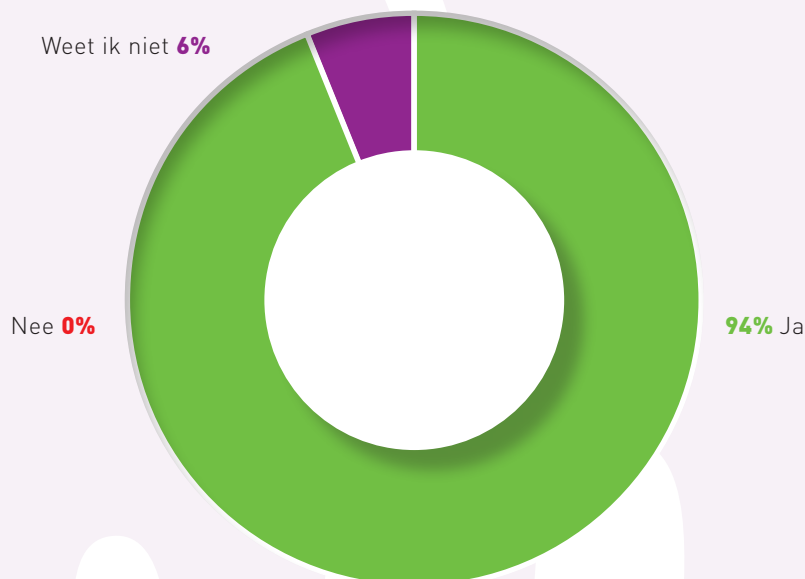
4. MATE VAN TOENAME HULPVRAGEN EN MOGELIJKHEDEN NABIJE TOEKOMST

Nu de corona minder invloed lijkt te hebben om de samenleving is het nu vooral de inflatie dat grote zorgen veroorzaakt. Welke verwachtingen hebben de lokale hulporganisaties met het oog op de nabije toekomst voor het aantal hulpvragen?

4.1 AANTAL HULPVRAGEN NABIJE TOEKOMST

Er wordt door 94% van de lokale hulporganisaties een stijging verwacht van het aantal hulpvragen voor het komende halfjaar (figuur 4.1). Zij verwachten dat meer mensen financiële problemen gaan ondervinden en er daardoor een toestroom in hulpvragen zal komen. Daarnaast geeft een groep van 6% aan dat zij hier geen zicht op heeft. Het is mogelijk dat onder een deel van hen ook een stijging ervaren zal gaan worden.

Figuur 4.1 Verwachten de lokale hulporganisaties het komende half jaar een stijging in het aantal aanvragen?

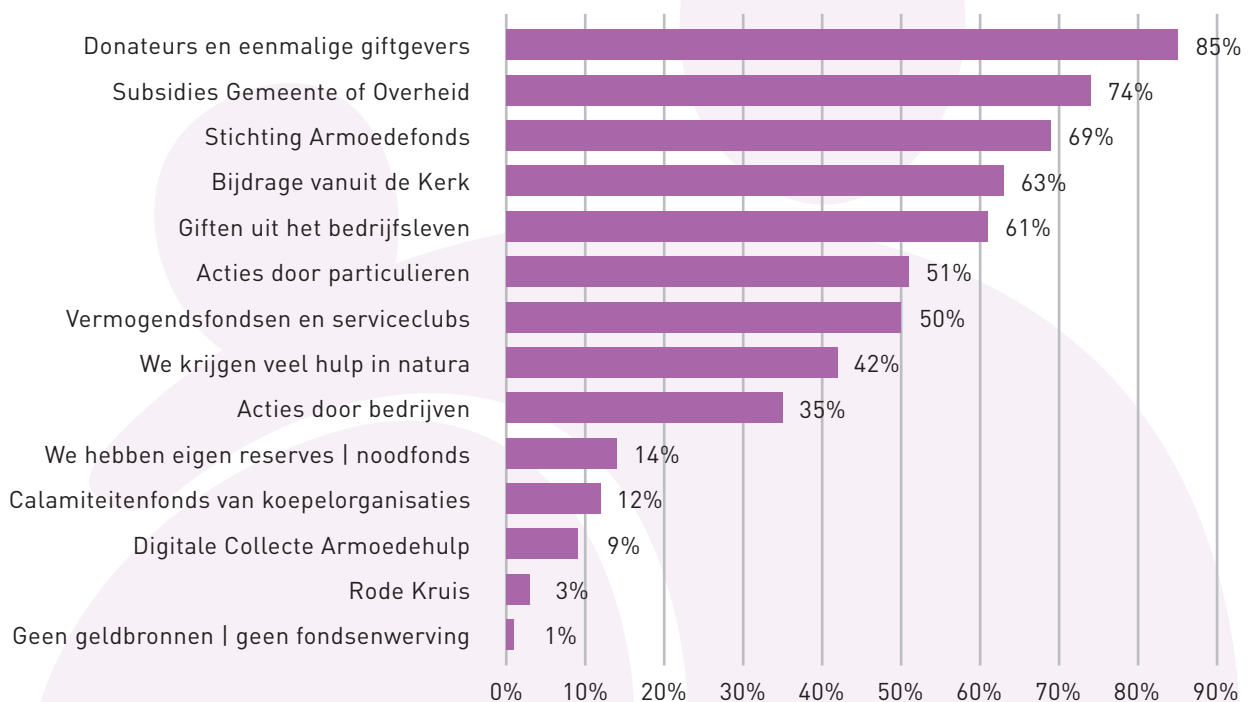

4.2 BENODIGDE MIDDELEN

Om de toename van hulp aan te kunnen moeten hulporganisaties hulpbronnen aanspreken om te zorgen dat er geen tekorten ontstaan. Zij moeten het vaak (lokaal) hebben van donateurs (85%), hulp van de gemeente of overheid (74%) ook vragen zij steeds vaker hulp van Stichting Armoedefonds (69%). Of bijdragen vanuit de kerk (63%).

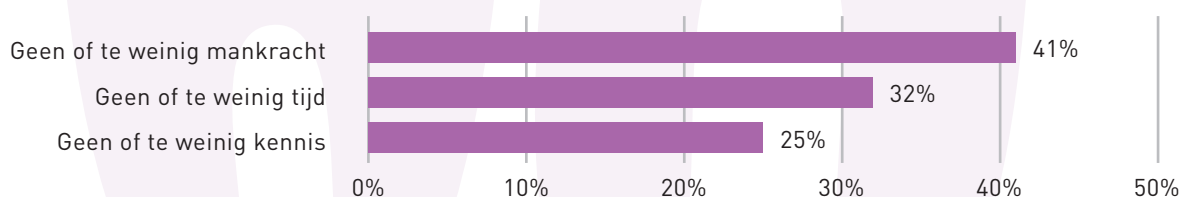
Wanneer men kijkt naar voedselhulp, dan is duidelijk zichtbaar dat veel organisaties steeds meer moeite hebben om het aanbod gezonde voeding, zoals groente, fruit en zuivel op peil te houden met het stijgende aantal hulpbehoevenden. Steeds vaker wordt er door hulporganisaties voor gekozen om hiervoor cadeaukaarten in te kopen. Echter hier is wel budget voor nodig.

Figuur 4.2 Welke hulpbronnen gaan de lokale hulporganisaties aanspreken zodat er geen tekorten ontstaan?

Er zijn ook lokale organisaties die het momenteel niet lukt om met de fondsenwerving aan de slag te gaan en bovengenoemde hulpbronnen aan te spreken (figuur 4.2). Wat is hiervoor de reden? 41% van de organisaties geeft aan geen of te weinig mankracht te hebben, 32% van de organisaties heeft geen of te weinig tijd te hebben en 25% van de organisaties heeft geen of te weinig kennis.

Figuur 4.3 Door welke reden lukt het lokale hulporganisaties niet altijd de gewenste fondsenwerving op te pakken?

4.3 ONLINE FONDSENWERVING

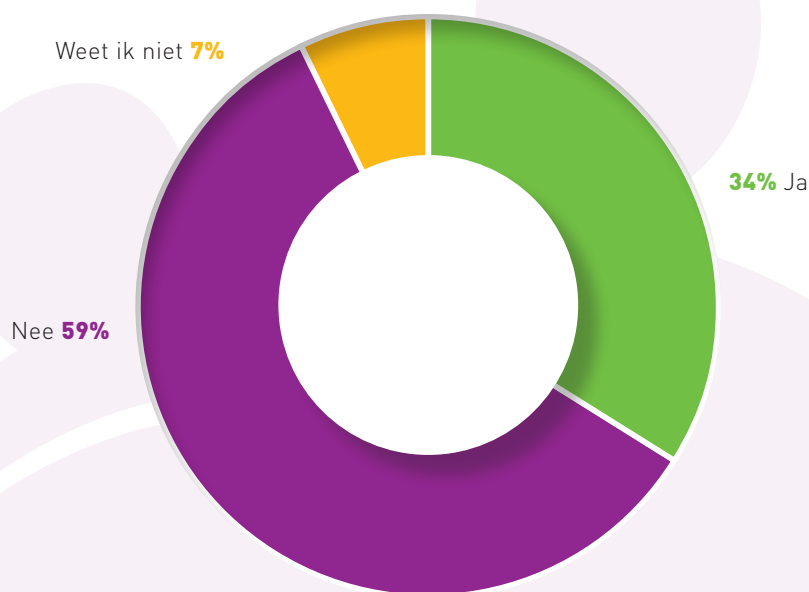
Organisaties zijn steeds vaker online zichtbaar en actief, met een website of op sociale

media. Online zijn ook veel mogelijkheden om geld of goederen te werven. In hoeverre zijn de lokale hulporganisaties op dit vlak actief?

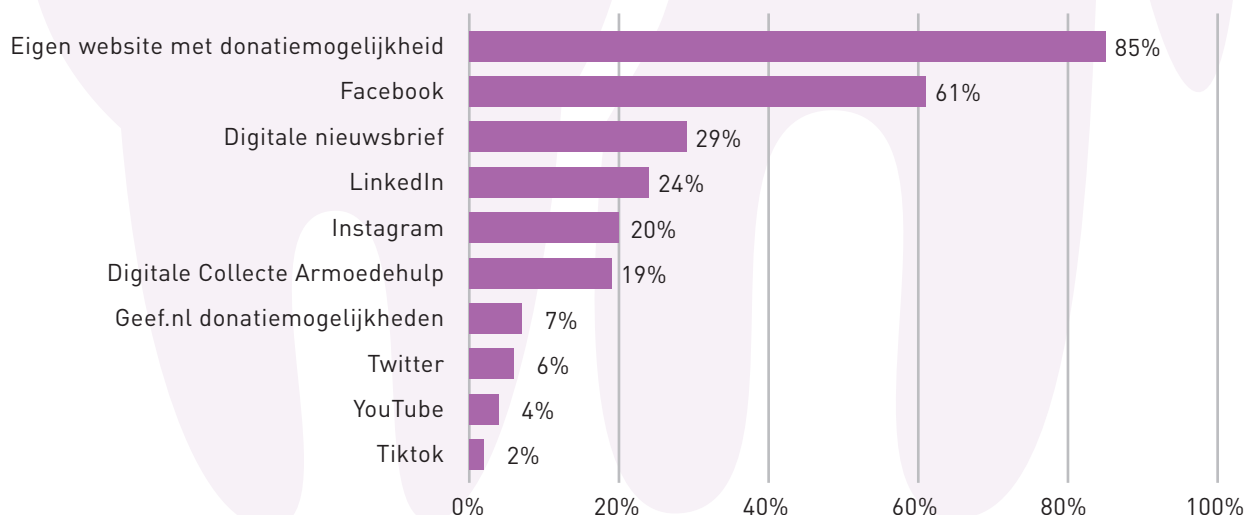
Uit figuur 4.4 blijkt dat 34% actief is met online fondsenwerven. Daar tegenover staat 59% die niet actief is met online fondsenwerven.

Figuur 4.4 Zijn lokale hulporganisaties actief met online fondsenwerven?

De 123 organisaties die hebben aangegeven dat ze actief zijn met online fondsenwerven, geven aan de volgende middelen in te zetten (figuur 4.5): vooral de eigen website met donatiemogelijkheid (genoemd door 85% van de organisaties) en Facebook (genoemd door 61% van de organisaties).

Figuur 4.5 Welke hulpmiddelen zetten de lokale hulporganisaties in voor online fondsenwerving?

5. CONCLUSIES

Dit onderzoek is ingegaan op drie vraagstellingen.

1. In hoeverre stijgt het aantal hulpvragen bij lokale hulporganisaties het laatste half jaar?

84% van de lokale hulporganisaties heeft te maken met een verandering voor zijn organisatie. Zij ervaren een stijging of een daling van het aantal hulpvragen. Uit de resultaten is naar voren gekomen dat 82% van de lokale hulporganisaties een stijging ziet in het aantal hulpvragen dat zij ontvangen sinds het afgelopen half jaar.

Verklaringen die onder andere gegeven worden voor een stijging, zijn dat meer mensen met het bestaande inkomen niet meer kunnen rondkomen, dat meer huishoudens in de problemen komen door de inflatie en energiekosten en dat er weer meer activiteiten plaatsvinden waarvoor steun nodig is (denk aan schoolexcursies, vakantie activiteiten die tijdens de coronacrisis niet werden georganiseerd en nu weer wel). Ook geven de lokale hulporganisaties aan dat ze meer bekendheid hebben verworven en hun activiteiten weer meer hebben kunnen oppakken na de corona periode met beperkende maatregelen. Steeds meer organisaties hebben een toename van het aantal hulpvragen. Het aantal organisaties dat een stijging ervaart, is toegenomen van 67% (juni 2022) naar 82%.

2. In hoeverre zijn de lokale hulporganisaties op dit moment krachtig genoeg om aan de behoefte te voldoen?

Uit de resultaten blijkt dat 32% van de lokale hulporganisaties zich kan redden met eigen middelen (figuur 3.1, antwoordcategorieën sluiten elkaar niet uit). 25% geeft aan zich redelijk te kunnen redden maar moet wel haar reserves aanspreken. En 16% geeft aan zich redelijk te kunnen redden met hulp van derden. Het voortbestaan van 3% van de lokale hulporganisaties staat op het spel. Zij hebben onvoldoende middelen tot hun beschikking.

Wanneer we de lokale hulporganisaties vragen of zij voldoende middelen hebben om zowel vluchtelingen als reguliere hulpvragers te ondersteunen geven 170 lokale hulporganisaties (46%) aan dat zij voldoende middelen hebben. Maar 151 lokale hulporganisaties (41%) hebben niet voldoende middelen om zowel de vluchtelingen als reguliere hulpvragers te kunnen ondersteunen. Lokale hulporganisaties zien dat vooral door de prijsstijgingen van boodschappen en hoge gas- en energieprijzen problemen ontstaan. Ook tandartskosten en auto/benzine en vervoerskosten scoren hoog en veroorzaken problemen bij huishoudens.

De stijgende energiekosten zijn ook voor de hulporganisaties zelf een probleem. 41% van de hulporganisaties geeft aan dat de stijgende gas- en energiekosten gevolgen hebben voor hun organisatie. Dit gaat ten koste van het hulpbudget dat zij tot hun beschikking hebben.

3. In hoeverre verwachten lokale hulporganisaties dat de hulpvraag de komende maanden gaat stijgen en hebben zij daar voldoende middelen voor?

Er wordt door 94% van de lokale hulporganisaties een stijging verwacht van het aantal hulpvragen voor het komende halfjaar (figuur 4.1). Zij verwachten dat meer mensen financiële problemen gaan ondervinden en er daardoor een toestroom in hulpvragen zal komen. Daarnaast geeft een groep van 6% aan dat zij hier geen zicht op heeft. Het is mogelijk dat onder een deel van hen ook een stijging ervaren zal gaan worden.

SLOTCONCLUSIE

De inflatie zorgt in combinatie met de hoge gas- en energieprijzen voor een toename in de hulpvragen bij lokale hulporganisaties. 82% van de organisaties ziet momenteel een stijging. De stijging van de kosten voor levensonderhoud zorgt bij steeds meer mensen voor financiële problemen. Denk aan de kosten voor benzine, energie, zorgverzekering, luiers en hygiëneartikelen. Ook de groep 'werkende armen' groeit, ook zij komen door de inflatie en hogere gas- en energieprijzen steeds meer in de problemen. Het is de vraag of het prijsplafond dat per 1 januari in moet gaan voldoende effect gaat hebben. 45% van de organisaties verwacht niet dat dit voldoende effect en verlichting gaat geven.

Lang niet alle hulporganisaties kunnen de stijging van hulpvragen volledig opvangen. Vanwege het ontbreken van middelen zijn er hulporganisaties die een maximum bereik hebben, ondanks dat zij meerdere inkomstenbronnen hebben en een groot netwerk voor ondersteuning in bijvoorbeeld natura. Zij moeten hulpbehoevenden die bij hen aankloppen mogelijk vaker teleurstellen.

Om de toename van hulp aan te kunnen moeten hulporganisaties hulpbronnen aanspreken om te zorgen dat er geen tekorten ontstaan. Zij moeten het vaak (lokaal) hebben van donateurs (85%), hulp van de gemeente of de overheid (74%). Ook vragen zij steeds vaker de hulp van Stichting Armoedefonds (69%) of bijdragen vanuit de Kerk (63%).

Wanneer men kijkt naar voedselhulp, dan is duidelijk zichtbaar dat veel organisaties steeds meer moeite hebben om het aanbod gezonde voeding, zoals groente, fruit en zuivel op peil te houden met het stijgende aantal hulpbehoevenden. Steeds vaker wordt er door hulporganisaties voor gekozen om hiervoor cadeaukaarten in te kopen. Echter hier is wel budget voor nodig.

Steeds meer organisaties hebben een toename van het aantal hulpvragen. Het aantal organisaties dat een stijging ervaart, is toegenomen van 67% (juni 2022) naar 82%. Gezien de inflatie, de stijgende kosten van levensonderhoud, de stijgende gas- en energiekosten voor huishoudens is de verwachting dat het aantal hulpvragen bij lokale hulporganisaties verder gaat toenemen. Met het oog op de toekomst verwacht 94% van de lokale hulporganisaties dat meer Nederlanders financiële problemen gaan ondervinden en het aantal hulpvragen gaat stijgen.

6. AANBEVELING

Armoede is een groot maatschappelijk probleem dat doorwerkt op veel andere gebieden. Het Armoedefonds ziet een trend dat ook mensen die boven de armoedegrens leven financieel in de knel komen. De toestroom van vluchtelingen uit Oekraïne heeft, nu een half jaar later, nog steeds impact op de hoeveelheid middelen en mensen er nodig zijn bij een lokale hulporganisatie om hulp te bieden. De verwachting is, dat hulpvragen de komende maanden verder zal toenemen. Terwijl tegelijkertijd diverse gemeentelijke overheden moeite hebben om geld vrij te maken voor lokale armoedevraagstukken. Landelijke ondersteuning van de lokale organisaties, zodat zij de toestroom van de hulpaanvragen aan kunnen, wordt sterk aanbevolen.

Er dient meer oog te zijn voor wat iemand netto overhoudt na betaling van de vaste lasten, dan naar het bruto-inkomen dat diegene ontvangt. Organisaties en overheden zullen daartoe vaker de standaard armoedegrens moeten loslaten en met de menselijke maat moeten kijken naar hulpvragen en naar de feitelijke toegankelijkheid van de regelingen.

7. LITERATUURLIJST

Cbs.nl (2022, 8 november). CBS: Inflatie 14,3 procent in oktober

NOS.nl (2022, 2 november). Hyperinflatie: het verhaal van armoede, stijgende schulden en miljardensteun

Abnamro.com (14 oktober) Meer betalingsachterstanden bij zorgverzekeraars en netbeheerders

NOS.nl (2022, 31 oktober) Armoede in gezinnen vaak niet zichtbaar in de klas, scholen krijgen hulp

Nationaleombudsman.nl (2022, 17 oktober) Wereldarmoededag: Nationale ombudsman wil actieve en sociale overheid

Eenvandaag (2022, 14 november) Zorgpremie gaat komende jaren alleen maar verder omhoog, 'maar denk goed na als je gaat bezuinigen op je verzekering' 14 november 2022

Nu.nl (2022, 5 oktober) Armoede in Nederland: een miljoen mensen hebben moeite om rond te komen

Steun elkaar!

Rosmalen, november 2022

Stichting Armoedefonds

De Grote Elst 52
5246 JR Rosmalen
Telefoon 073 - 744 01 81

Tekst- en drukfouten voorbehouden.
Citeren uit en verwijzen naar is toegestaan
met bronvermelding.